

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΣΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ

20

Όν\μο : .....

Β΄ Λυκείου
23\ 11 \2014**Κείμενο : Η άγνοια είναι δύναμη**

Μια από τις βαθιά ριζωμένες παραδοχές των σύγχρονων κοινωνιών είναι ότι όσο πιο πολύ γνωρίζουμε τόσο ορθολογικότερα μπορούμε να διαχειριστούμε τη ζωή μας . Η σημερινή κοινωνία της πληροφορίας , ιδιαίτερα , είναι η λογική απόληξη ιδεών και πρακτικών που άρχισαν να εμφανίζονται στην Ευρώπη με τον Διαφωτισμό : η ορθολογική διαχείριση των οικονομικών , κοινωνικών και τεχνολογικών αλλαγών είναι όχι μόνον **επιθυμητή** αλλά και **εφικτή** , στο μέτρο που αυξάνουμε τις γνώσεις μας .

Σήμερα , ξέρουμε ότι αυτή η παραδοχή είναι **απλοϊκά** αισιόδοξη για να είναι ορθή . Η απόκτηση πληροφοριών από μόνη της όχι μόνο δεν αρκεί για να αντιμετωπιστούν τα κοινωνικά προβλήματα , αλλά , αντιθέτως , ενδέχεται μερικές φορές να τα **επιδεινώσει** . Αν , λ.χ. είναι γνωστό από τα Μ.Μ.Ε. ότι «μόνο όταν ο γιατρός πάρει φακελάκι θα σε φροντίσει καλά» , είναι πολύ πιθανόν οι γνώστες αυτής της πληροφορίας είτε να προσέλθουν καχύποπτοι στη συνάντησή τους με τον γιατρό , είτε να του ζητήσουν να δεχτεί το φακελάκι που στατιστικώς ο γιατρός υποτίθεται ότι παίρνει .

Σε ορισμένες περιπτώσεις η άγνοια είναι προτιμότερη από τη γνώση . Αυτή την ανομολόγητη παραδοχή εμπεριέχει η πρόταση νόμου της κυβέρνησης να απαγορευθούν οι μετρήσεις τηλεθέασης των δελτίων ειδήσεων. Η πρόταση αυτή αποβλέπει στο να πεισθούν οι ιδιωτικοί τηλεοπτικοί σταθμοί να ανεβάσουν την ποιότητα των σχετικών εκπομπών τους .

Πώς θα συμβεί αυτό ; Σήμερα , οι μετρήσεις τηλεθέασης των δελτίων ειδήσεων ωθούν τα ιδιωτικά κανάλια να **μετέρχονται** σχεδόν οποιαδήποτε μέθοδο προκειμένου να αυξήσουν την τηλεθέαση . Μεγάλη τηλεθέαση σημαίνει πολλούς θεατές , άρα πολλούς αποδέκτες των ακριβών διαφημιστικών μηνυμάτων , άρα περισσότερες διαφημίσεις , άρα περισσότερα έσοδα για τους τηλεοπτικούς σταθμούς . Αν δεν πραγματοποιούνται μετρήσεις τηλεθέασης , αν δηλαδή οι σταθμοί δεν γνωρίζουν τη δημοτικότητα των σχετικών εκπομπών τους , τότε είναι λιγότερο πιθανόν να αποδυθούν σε έναν φρενήρη ανταγωνισμό μεταξύ τους για την προσέλκυση διαφημίσεων (αφού δεν θα είναι γνωστό το

μέγεθος της τηλεθέασης) , άρα θα αναγκαστούν να σκέπτονται περισσότερο με τα κριτήρια της κοινής ευπρέπειας , της πολιτικής αγωγής και της δημοσιογραφικής δεοντολογίας , παρά με το κυρίαρχο σήμερα κριτήριο της μεγιστοποίησης του ιδίου οικονομικού συμφέροντος.

Το ζητούμενο είναι να καταργηθεί η ανατροφοδότηση του τηλεοπτικού παραγωγού με τις πληροφορίες για τα αποτελέσματα της δράσης του. Η άγνοια , εν προκειμένω, είναι δύναμη – δύναμη όχι για τον παραγωγό αλλά για την ευνομούμενη κοινωνία . Οι ειδησεογραφικές εκπομπές δεν συνιστούν απλώς ένα εμπόρευμα αλλά , συγχρόνως , ένα από τα ισχυρότερα μέσα για την ενημέρωση και τη διαμόρφωση της γνώμης των πολιτών σε μια δημοκρατία – το πολίτευμα που κατ' εξοχήν νομιμοποιείται από τη γνώμη των πολιτών . Οι μετρήσεις τηλεθέασης επιτείνουν την εμπορευματοποίηση του δελτίου ειδήσεων , αφού οι σχετικές πληροφορίες χρησιμοποιούνται από τους σταθμούς για να προωθηθεί το «προϊόν» στην αγορά διαφημιστικού χρόνου.[...]

Παραδόξως , σε μερικές περιπτώσεις , όσο λιγότερο γνωρίζουμε τόσο περισσότερο ωφελούμαστε. Οι φιλόσοφοι του διαφωτισμού θα έφριτταν βέβαια στην ιδέα ότι η γνώση ενδέχεται να μην είναι πάντα δύναμη´ ότι η άγνοια μπορεί μερικές φορές να είναι προτιμότερη . Ωστόσο , όπως πολύ καλά γνώριζε ο Αριστοτέλης , όταν η γνώση παύσει να είναι κοινωνικό γεγονός , όταν η λειτουργικότητά της δεν βεβαιώνεται «κατά λόγον» και «κατ' αρετήν», τότε αδυνατεί να οδηγήσει στην «ευπραξία»- το αληθεύειν γίνεται ιδιωτική υπόθεση , αποσυνδέεται από το κοινωνείν .

(άρθρο από τον τύπο)

Παρατηρήσεις :

A. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου σε 100- 120 λέξεις

μονάδες 20

B1.«Μία από τις βαθιά ριζωμένες παραδοχές των σύγχρονων κοινωνιών είναι ότι όσο πιο πολύ γνωρίζουμε τόσο ορθολογικότερα μπορούμε να διαχειριστούμε τη ζωή μας» .

Να αναπτύξετε τη φράση σε παράγραφο .

(80 – 100 λέξεις)

μονάδες 10)

B2.Να βρεθεί η δομή και ο τρόπος με τον οποίο αναπτύσσεται η δεύτερη παράγραφος του κειμένου

μονάδες 5

B3. Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: **επιθυμητή, μετέρχονται, εφικτή, απλοϊκά, επιδεινώνει.**

μονάδες 5

B4. Να γράψετε ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: **παραδοχή, ανομολόγητη, απλοϊκά, γνωρίζουν, εφικτή.**

μονάδες 5

B5.α. **σήμερα, αλλά, αν, λ.χ., ή:** τι δηλώνει καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις της δεύτερης παραγράφου, με τις οποίες επιτυγχάνεται η συνοχή των νοημάτων της;

μονάδες 2.5

B5.β. Να αναγνωρίσετε το είδος της σύνταξης στις παρακάτω προτάσεις και να μετατρέψετε την ενεργητική σε παθητική ή αντίστροφα:

«Οι μετρήσεις τηλεθέασης επιτείνουν την εμπορευματοποίηση του δελτίου ειδήσεων, αφού οι σχετικές πληροφορίες χρησιμοποιούνται από τους σταθμούς για να προωθηθεί το «προϊόν» στην αγορά διαφημιστικού χρόνου».

μονάδες 2.5

Γ. Μελετώντας το άρθρο, διαπιστώνεται ότι ο φρενήρης ανταγωνισμός για την προσέλκυση των διαφημίσεων απομακρύνει τα Μ.Μ.Ε. από την «κοινή ευπρέπεια, την πολιτική αγωγή και τη δημοσιογραφική δεοντολογία». Αρθρογραφώντας σε άρθρο που θα δημοσιευθεί στην εφημερίδα του σχολείου σας, να εξηγήσετε τις σημαντικότερες αρνητικές επιδράσεις της λειτουργίας των μέσων μαζικής ενημέρωσης στην εποχή μας καθώς τις απαραίτητες προϋποθέσεις για τη σωστή λειτουργία αυτών (400-500 λέξεις).

μονάδες 50

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

Ενδεικτικές απαντήσεις :

A. Ο αρθρογράφος αναφέρεται στις ωφέλειες από την απαγόρευση της καταμέτρησης της τηλεθέασης των δελτίων ειδήσεων. Αρχικά , υποστηρίζει ότι η πληροφόρηση δε βοηθά σήμερα στην καλύτερη αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων. Σχετική , μάλιστα , πρόταση νόμου για απαγόρευση καταμέτρησης της τηλεθέασης των δελτίων ειδήσεων αισιοδοξεί να τα βελτιώσει , γιατί θα αποφευχθεί ο ανταγωνισμός για τις διαφημίσεις .Η άγνοια , λοιπόν , της ακροαματικότητας , μακριά από την κερδοσκοπία , θα συμβάλλει στην καλύτερη ενημέρωση των πολιτών και στη λειτουργία της δημοκρατίας . Το άρθρο τελειώνει με την επισήμανση του Αριστοτέλη πως , όταν η γνώση γίνεται ιδιοτελής , παύει να οδηγεί στην «ευπραξία».

B1. Μία από τις βαθιά ριζωμένες παραδοχές των σύγχρονων κοινωνιών είναι ότι , όσο πιο πολύ γνωρίζουμε , τόσο ορθολογικότερα μπορούμε να διαχειριστούμε τη ζωή μας. Με τη γνώση ο άνθρωπος περιορίζει το συναίσθημα στις αποφάσεις του και απομακρύνεται από δεισιδαιμονίες και προκαταλήψεις . Δε μένει στην επιφάνεια , αλλά προχωρεί στην ουσία των πραγμάτων , βασική προϋπόθεση για την ορθολογική προσέγγιση της αλήθειας .Η επιστημονική γνώση , άλλωστε , αποκωδικοποίησε τα μυστικά της φύσης και την έθεσε στην υπηρεσία του ανθρώπου . Έτσι , βελτιώθηκε η ποιότητα της ζωής , ενώ η εκμηχάνιση της παραγωγής τον απάλλαξε από το σωματικό μόχθο . Παράλληλα , τα ΜΜΕ με τη συνεχή ενημέρωση τον καθιστούν ενεργό μέλος στη διαμόρφωση της παγκόσμιας πραγματικότητας . Η ζωή , λοιπόν , του σύγχρονου ανθρώπου δεν είναι παρά αποτέλεσμα της γνώσης του.

B2. Θεματική περίοδος : « Σήμερα , ξέρουμε ότι αυτή...ορθή».

Λεπτομέρειες : « Η απόκτηση πληροφοριών... ότι παίρνει».

Κατακλείδα : δεν υπάρχει

Η παράγραφος αναπτύσσεται με παράδειγμα . Συγκεκριμένα , ο αρθρογράφος χρησιμοποιεί το παράδειγμα του γιατρού που παίρνει φακελάκι από τον ασθενή , για να τον φροντίσει καλύτερα , προκειμένου να αποδείξει ότι μια πληροφορία μπορεί , αντί να λύνει , να επιδεινώνει τα κοινωνικά προβλήματα .

B3. επιθυμητή = ποθητή
μετέρχονται = χρησιμοποιούν
εφικτή = προσιτή
απλοϊκά = ανεπιτήδευτα
επιδεινώνει = χειροτερεύει

B4. άρνηση , φανερή \ομολογημένη , σύνθετα , αγνοούν , ανέφικτη

B5α. σήμερα = χρονική σχέση
αλλά = αντίθεση
αν = προϋπόθεση
λ.χ. = παράδειγμα
ή = διάζευξη

B5 β. « Η εμπορευματοποίηση του δελτίου ειδήσεων επιτείνεται από τις μετρήσεις τηλεθέασης , αφού οι σταθμοί χρησιμοποιούν τις σχετικές πληροφορίες για να προωθήσουν το προϊόν στην αγορά διαφημιστικού χρόνου».

Γ .

α) Αρνητικές επιδράσεις των ΜΜΕ σε τομείς όπως :
κοινωνικό :

- Μετατρέπονται σε όργανα παραπληροφόρησης και αποπροσανατολισμού του δέκτη.
- Υποβαθμίζουν την ποιότητα της ενημέρωσης και διολισθαίνουν στον κιτρινισμό.
- Παθητικοποιούν , χειραγωγούν , οπαδοποιούν και μαζοποιούν το άτομο.
- Συμβάλλουν στην αύξηση της βίας και της εγκληματικότητας , με την καθημερινή προβολή ανάλογων σκηνών και θεμάτων.
- Ενισχύουν φαινόμενα κοινωνικού ρατσισμού , όπως υποβάθμιση της γυναίκας , μεροληπτική στάση σε μειονότητες.

Πολιτικό:

- Καθίστανται όργανα προπαγάνδας , υπηρετώντας τυφλά ιδεολογίες και κόμματα.

- Προωθούν ηγέτες και υπονομεύουν τη δημοκρατία , φιμώνοντας το διάλογο και καλλιεργώντας κλίμα μεσσιανισμού και φανατισμού.

Πνευματικό :

- Παρέχουν υποβαθμισμένη μορφή ψυχαγωγίας και αλλοιώνουν τον πολιτισμό.
- Αδρανοποιούν πνευματικά το άτομο , το φανατίζουν και το απομακρύνουν από την αλήθεια.
- Αιχμαλωτίζουν , σε μεγάλο βαθμό , τη σκέψη και την προσοχή των ατόμων , τροφοδοτούν τις συζητήσεις και τις προσανατολίζουν.

Εθνικό:

- Ορισμένα καλλιεργούν τον εθνικισμό.
- Αμβλύνουν την εθνική συνείδηση .

β) Προϋποθέσεις για την ορθή λειτουργία των ΜΜΕ

- Ύπαρξη δημοκρατίας , για την εξασφάλιση της ελευθεροτυπίας.
- Δημοσιογραφική δεοντολογία για έγκυρη ενημέρωση.
- Κριτικά σκεπτόμενος και καλλιεργημένος πολίτης.
- Προετοιμασία των νέων για τον κόσμο της πληροφόρησης από την οικογένεια και το σχολείο.
- Θεσμοθέτηση και ενεργοποίηση από την πολιτεία των οργάνων που θα διασφαλίζουν την αδέσμευτη και απρόσκοπτη λειτουργία τους.
- Αποδέσμευση από κάθε είδους πολιτικές και οικονομικές εξαρτήσεις.